

доби середньовіччя не знала жодної різниці між шляхетським та міщанським гербом” (с. 233). Для підтвердження другої тези як доказ наводиться цитата з трактату Бартоло ді Сасоферато. Проте цей аргумент є вельми невдалим, оскільки зсунутий “у часі й просторі”: згаданий трактат датується XIV ст., а знаки львівських міщан – XVI ст., й також очевидно, що геральдична практика в італійських землях відрізнялася від юридичного статусу гербів у Східній Європі (й на західноукраїнських землях зокрема). Далі автор подає вже відомі тези, що геральдика міщанства “мала в своїй основі німецькі геральдичні традиції” (с. 234) та дає виклад матеріалу, що, фактично, є компіляцією з праць В. Лозінського. На жаль, цей підрозділ залишає більше запитань, ніж відповідей: чи герби-гмерки вживалися лише у Львові, чи функціонували і в інших “руських” містах (оскільки й у Перемишлі, Сяніку, Дрогобичі чи Самборі німецьких колоністів також вистачало); якщо ні, то чим був обумовлений особливий статус цього явища у Львові; де ще діяла подібна система в польських, чеських чи німецьких землях?

Чи не найбільшим недоліком праці О. Однороженка є відсутність іменного та географічного покажчиків. Для робіт такого роду, з великою кількістю згадуваних у тексті власних назв, а особливо – при різночитанні та спотворенні окремих з них у цитованих джерелах, брак покажчиків значно утруднює використання книжки. Подекуди навіть годі зрозуміти про що йде мова, оскільки назви осіб неідентифіковані, а населені пункти – нелокалізовані. Викликає запитання й поданий перелік використаних джерел і літератури, оскільки деякі з указаних у ньому праць ні тематично, ні хронологічно відношення до теми монографії не мають. Натомість чомусь опущено низку новіших публікацій, які могли б доповнити чи уточнити окремі спірні моменти.

Певні зауваження викликає вживана автором термінологія. Особливо це стосується визначення форм щитів, які у тексті подаються як “готичні”, “ренесансові”, “іспанські” або “німецькі”. Тут і непосвяченому в тонкощі геральдичного блазонування видно не зовсім вдале змішування різних понять – визначення форми за художнім стилем та за надуманою “національною приналежністю”. Очевидно, що оптимальним було б характеризувати форму щита за геометричним виглядом, або й взагалі ці визначення опускати, оскільки принципового значення для загальних підсумків вони не мають. Адже у висновках автор наголошує, що значення не має навіть “наявність чи відсутність щита на печатці” (с. 290).

Судячи з тексту, праця видана в авторській редакції без літературного редагування. Тому доволі часто в ній трапляються русизми (особливо – у закінченнях називного відмінку множини іменників другої відміни чоловічого роду: 54 герба (с. 20), три стовпа (с. 86), три вруба (с. 124, 200), три ріжка (с. 204) тощо), полонізми чи діалектизми (“поземо” (с. 31, 83, 97), “доземний” (с. 86, 124, 223)), або й невдалі новотвори (наприклад – “**довколовий** напис” (очевидно, малося на увазі “коловий напис” чи “напис по колу”) або “**волов’ячі** роги”). Ці “технічні” помилки псують загальне враження від книжки й при належному літредагуванні їх можна було уникнути.

Підсумовуючи, треба зазначити, що монографія О. Однороженка не вирішує повністю питання про виникнення та становлення родової геральдики Руського королівства та Руських земель Польської корони XIV-XVI ст. Однак вона озвучує проблему, окреслює нову схему розвитку українського родового герботворення на цих землях, а також провокує (в позитивному значенні цього слова) до дискусії та поглиблення досліджень із застосуванням ширших методів. У цьому її основна цінність. Тому маємо надію, що невдовзі ця тема збагатиться новими публікаціями, які значно розширять наші знання про становлення української геральдики на ранньому періоді.

Примітки:

¹ Однороженко О. До питання про українські назви родових гербів Корони Польської // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики. – К., 2007. – Ч. 14. – С. 116-129.

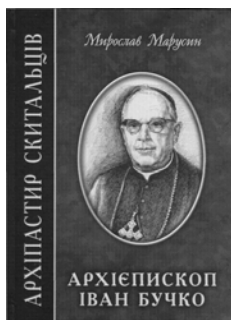
Андрій ГРЕЧИЛО (Львів)

* * *

Нові видання

Реєстр особових гербів Українського геральдичного товариства / Ред. А. Б. Гречило. – Львів, 2009. – Вип. 11. – 20 с.; – Вип. 12. – 20 с. ISSN 2075-1540.

Продовження публікацій сучасних особових гербів, внесених до реєстру Українського геральдичного товариства.

Марусин М. Архієпископ скитальців архієпископ Іван Бучко. – Львів: Опілля, 2008. – 360 с. ISBN 978-966-02-4795-6.

У виданні розкрито життєвий шлях і діяльність духовного провідника, визначного організатора й покровителя української культури і науки, архієпископа Івана Бучка. Книга написана на основі архівних матеріалів, численних публікацій, спогадів учасників та очевидців історичних подій.

Пилипчук П. Футбольні постаті Львова. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2008. – 160 с. ISBN 966-7893-98-7.

Видання є своєрідною футбольною енциклопедією про футболістів, які народилися у Львові і зробили спортивну кар'єру поза рідним містом, а також футболістів, які прославились у львівських клубах. Цей біографічний словник знайомить не лише з футболістами, але й із функціонерами, тренерами та журналістами, які зробили великий внесок у розвиток львівського футболу.

Старчак-Вавричин М. Село Мшана на Лемківщині: історичний нарис. – 2-е вид., випр. і доп. – Львів, 2009. – 132 с. ISBN 978-966-02-4689-8.

У книзі на підставі архівних першоджерел, документальних публікацій і спогадів висвітлено історію одного з найдавніших лемківських сіл – Мшани, від першої письмової згадки про нього до повного знищення села поляками під час і після Другої світової війни. Подаються відомості про топографію і мікротопонімію села, землеволодіння і землекористування, демографічні процеси, історію церкви та школи, громадсько-культурне життя. Публікуються списки власників землі у Мшані.

Войтович Л. Формування кримськотатарського народу: вступ до етногенезу. – Біла Церква, 2009. – 214 с. ISBN-978-966-2083-65-1.

Дослідження відомого українського історика, генеалога присвячене подоланню стереотипів сприйняття формування кримськотатарського народу як продукту монгольського завоювання, продукту симбіозу біля 30 племен і народів чи різних етнічних спільнот, які лише тепер формуються в окремий кримськотатарський народ. Проаналізована участь різних етносів, які перебували в Криму (таври, скіфи, сармати, греки, римляни, готи, алани, гуни, авари, хазари, печеніги, половці, монголи, турки, вірмени та ін.), в етногенезі кримськотатарського народу, виділено етапи цього етногенезу, етнографічні групи, які сформувалися в процесі цих етапів. Особлива увага приділена походженню династії Гіреїв та процесам утворення Кримського ханства.

Книга розрахована на науковців-істориків, генеалогів, етнологів, археологів, філологів, освітян та всіх тих, кого цікавить етнічна історія України та кримськотатарського народу, а також рання генеалогія династії Гіреїв і історія становлення Кримського ханства.

Книгу можна замовити: тел. 044-33-111-42 або E-mail: janina-book@ukr.net

Олена Степанів – Роман Дашкевич. Спогади і нариси / Упоряд. Г. Сварник, А. Фелонюк. – Львів: Піраміда, 2009. – 632+XLVIII с.

Вміщено спогади і нариси двох видатних діячів української історії першої половини ХХ ст. – старшини УСС Олени Степанів і генерал-хорунжого Армії УНР Романа Дашкевича, та про них. У збірник увійшло 107 текстів, 10 з яких публікуються вперше. Спогади охоплюють переважно ранній період життя О. Степанівни і Р. Дашкевича, в яких описано події передодня Першої світової війни, бойовий шлях Легіону УСС, артилерії київської Січових Стрільців тощо. Серед авторів спогадів читач знайде також Ірину Вільде, Ярослава Дашкевича, Володимира Дорошенка, Івана Карпинця, Остапа Луцького, Осипа Назарука, Надію Суровцову, Кирила Трильовського та ін.

